

ILZE MEISTERE,

PVD Sabiedrisko attiecību daļas vadītāja:

– Valsti noteiktā ārkārtas situācija, protams, ir ieviesusi korekcijas arī Pārtikas un veterinārā dienestā darbībā. PVD ir pārtraucis apmeklētāju pieņemšanu klātienē, visi dokumenti iesniedzami tikai elektroniski. Arī uzņēmumu reģistrācijai nepieciešamie dokumenti patlaban iesniedzami tikai elektroniski, uzņēmumu atzišana notiek tad, ja tā nav atliekama, ir agrāk noteikta un izvērtējot riskus. Savukārt jebkuras uzņēmumu konsultācijas šobrīd notiek vien pa tālruni vai e-pastā.

Lai mazinātu vīrusa izplatības riskus, PVD ir uz laiku pārtraucis arī plānveida pārbaudes dzīvnieku novietnēs un pārtikas uzņēmumos. Tās šobrīd notiek tikai tad, ja ir saņemtas sūdzības un pārbaudi ir nepieciešams veikt bez kavēšanās. Arī LAD projektiem izziņas tiek dotas, apsekojot uzņēmumus.

Visas citas darbības PVD turpina veikt elektroniskajā vidē. Piemēram, PVD inspektori, izmantojot LDC datu bāzi, seko dzīvnieku veselības statusiem, piena kvalitātes rādītājiem un citai informācijai.

Dzīvniekiem, dzīvnieku un nedzīvnieku izcelsmes produktiem tiek izsniegti sertifikāti eksportam. Tāpat PVD turpina sadarboties ar Sabiedrības integrācijas fondu Programmas vistrucīgākajām personām ietvaros.

Turpinās paraugu pieņemšana no medniekiem mežacūku izmeklēšanai uz ĀCM.

EDGARS BRAKŠE,

LPKS Mūsmāju dārzeni valdes priekšsēdētājs:

– Pasūtījumi pēc dārzeniem auga lielās ažiotažas, panikas dienās. Patlaban tie atkal ir atgriezušies prognozējamā līmenī. Tomēr mūsu pārdošanas programmas ir izsistas no ritma, nav īstas pārliecības, ka partneriem solīto varēsīm piegādāt līdz līguma termiņa beigām. Lielu pārkārtošanos neveiksīm tāpēc, ka sākas sējas darbi. Nākotni ir grūti paredzēt. Patlaban nevienā no kooperatīva saimniecībām nav ar koronavīrusu inficēta darbinieka. Esam norūpējušies par iespējamo modeli, ka, pandēmijai pieņemoties spēkā, cilvēki gribēs darboties uz lauka, audzēt ražu. Paldies valdībai, kas līdz šim prasmīgi rīkojas un sniedz informāciju par slimības izplatību. Situācija ir ļoti nopietna. Cienisim cits citu, mazgāsim rokas, ievērosim drošības nosacījumus un cīnīsimies kopā! Latvieši var visu paveikt! Iespējams, uz patlaban notiekošo vajag raudzīties no patriotisma skatpunkta. **a**

Sagatavojis ULDIS GRAUDIŅŠ

VĪRUSS LAUKSAIMNIECĪBU GŪSTĀ NEPAŅEMS

Šā gada 12. martā bīstamā koronavīrusa dēļ Latvijā izsludinātā ārkārtas situācija ietekmē ikvienu Latvijas cilvēku. Agrāro resursu un ekonomikas institūta Ekonomikas pētniecības centra asociētā profesore Ingūna Gulbe intervijā Agro Topam vērtē slimības Covid-19 ietekmi uz lauksaimniecību un pārtikas produktu ražošanas nozari.

ULDIS GRAUDIŅŠ

– Kā koronavīrusu ietekmē lauksaimniecību un ar to saistītās nozares?

– Covid-19 ietekmēs visu sabiedrību. Faktiski nebūs cilvēku, kuriem pēc Covid-19 pandēmijas viss paliks tāpat kā agrāk. Kas un kā būs, patlaban nav zināms nevienam. Domāju, pat nojausmas nav, jo pasaule ar neko līdzīgu mūsdienās nav sastapusi. Pēc koronavīrusa radītās krīzes uzveikšanas atkal visi būs gudri un stāstīs – *es jau sen teicu, ka... vai vajadzēja darīt tā...* Būs ļoti maz nozaru, kuras Covid-19 varētu būtiski neietekmēt. Piemēram, IT nozare. Lauksaimniecības un pārtikas nozares arī varētu būt starp tām. Šeit nav runa par sabiedrisko ēdināšanu. Tie mazie lauksaimniecības un pārtikas uzņēmumi, kas bija orientējušies uz piegādēm restorāniem un citām sabiedriskās ēdināšanas vietām, varētu saskarties ir lielām problēmām. Daļai mājražotāju būtiski samazināsies pieprasījums. Pārdošanas daudzumi pircēju iecienītājās pārdošanas vietās kā, piemēram, Kalnciema ielas tirdziņā Rīgā vai Straupes tirdziņā samazināsies vai apstāsies.

Tāpat jāņem vērā, ka patlaban ļoti būtiski ir audzis pieprasījums pēc pārtikas produktiem, jo liela daļa iedzīvotāju veido uzkrājumus. Bet, kad krājumi būs izveidoti un tirdzniecības vietu glabātavas piepildītas, pieprasījums kritīs. Tāpat pārtikas ražotājus satrauc iedzīvotāju pirkspējas kritums. Liela daļa Latvijas iedzīvotāju dzīvo no rokas mutē un viņiem ir ļoti minimāli naudas uzkrājumi.

Tā kā krīzes dēļ sekos darbinieku atbrīvošana, algu samazinājumi un citas ķibeles, strauji mazināsies iedzīvotāju pirkspēja. Cilvēki meklēs, kā lētāk paēst. Atkal pieaugs ēdiens no mājas līdzī kastītē, un nevis tāpēc, ka tas ir moderni un veselīgi, bet tāpēc, ka lētāk. Cilvēki veikalos meklēs un izvēlēsies lētākos produktus. Samazināsies augstas kvalitātes produktu patēriņš. Tas nozīmē, ka, piemēram, siera vietā vairāk pirks siera izstrādājumus.

– Kas notiek un nākotnē varētu notikt ar lauksaimniecības produktu biržas cenām, kas ietekmēs iepirkumu cenas Latvijā?

– Biržu cenas lauksaimniecības un pārtikas produktiem prognozēt nav iespējams. Patlaban biržas ir nestabilas un neaktīvas. Pircēji nogaida, jo nav saprotams, kas notiks. Ja akciju tirgus var apstāties, tad lauksaimniecības un pārtikas produktu tirdzniecība var būt neaktīva, bet tirdzniecība notiks. Pārtika vienmēr ir nepieciešama. Iepirkumu cenas Latvijā vienmēr korelē ar pasaules tirgus cenām.

– Vai, jūsuprāt, lauksaimniekiem ir jārēķinās ar papildu izmaksām savu produktu pārdošanā, piemēram, īpašas stingrākas prasības dezinfekcijas līdzekļu lietošanai, veselības pārbaudes un citi izdevumi?

– Patlaban nav ziņu, ka Covid-19 var izplatīt ar lauksaimniecības/pārtikas produktiem, tāpēc nekādiem īpašiem papildu noteikumiem nevajadzētu būt. Tikai tie paši, kas

LAUKSAIMNIECĪBAS UN PĀRTIKAS PRECES BŪS PIEPRASĪTAS ARĪ KRĪZES LAIKĀ UN PĒC KRĪZES. LAUKSAIMNIECĪBAS UN PĀRTIKAS PRODUKTU EKSPORTS ARĪ IEPRIEKŠĒJĀ KRĪZĒ BIJA VIENS NO FAKTORIEM, KAS IZGLĀBA VALSTI.

visiem iedzīvotājiem, darbinieku drošībai. Roku dezinfekcija, virsmu dezinficēšana, cimdi... Vienīgais apgrūtinājums ir pulcēšanās ierobežojumi. Kolektīvas pusdienas vai kopējas kafijas pauzes tagad ir jāaizmirst. Saimniecībās, kas strādā, ievērojot protokolu un darot savu darbu, darbinieki nesatiekas. Slaucējas slauc govīs, barības izdalītājs izdala barību, veterinārārsts dara savus darbus. Augkopības saimniecībās notiek līdzīgi. Un, ja nu gadījumā neveicas un kāds darbinieks saslimst, tad veic darba vietas dezinfekciju un turpina darbu.

Bet nekur jau nepazūd visas iepriekšējās lauksaimnieku briesmas: biodrošība, slimības, sausums, krusa....

– Latvijas lauksaimniecības produktu eksports – graudi, piens, piena produkti –, vai paredzat būtiskas izmaiņas, kas varētu ietekmēt saimnieku naudas ienākumus?

– Lauksaimniecības un pārtikas preces būs pieprasītas arī krīzes laikā un pēc krīzes. Lauksaimniecības un pārtikas produktu eksports arī iepriekšējā krīzē bija viens no fakto-

riem, kas izglāba valsti. Arī visus pēdējos gadus lauksaimniecības un pārtikas eksports bijis pirmajā vai otrajā vietā valstī, tā ir vīksportspējīgākā nozare. Neskatoties uz to, lauksaimnieki un pārtikas ražotāji kopš iepriekšējās krīzes ir daudz darījuši jaunu tehnoloģiju ieviešanā, konkurētspējas paaugstināšanā un jaunu tirgu apgūšanā. Tāpēc uz šo nozari nav iemesla skatīties ar augstprātību, tā ir jāuzlūko ar cieņu. Nav tā, ka katrs muļķis māk izaudzēt burkānus un tomātus. Viņam izaug tikai tad un tik daudz, cik daba tai laikā ir bijusi dāsna. Bet izaudzēt noteiktas kvalitātes īstajā laikā, lai nodrošinātu regulāras piegādes par noteiktu cenu, spēj tikai izcils ražotājs. Un ir jāspēj atrast pircēju gan Latvijā, gan citās valstīs. Tā ir nozare, no kuras veiksme mēs visi esam lielākā vai mazākā mērā atkarīgi.

Visticamāk, mainīsies eksporta produktu struktūra, jo lielai daļai pasaules iedzīvotāju būs samazinājusies pirkspēja un varētu samazināties pieprasījums pēc ekskluzīviem produktiem.

– Vai ir saprātīgi veidot dažādu apgrozāmo līdzekļu (lauksaimniecības ķīmija,

tehnikas rezerves daļas un citi) krājumus?

– Skatoties uz pašreizējo situāciju, kad apturēta ir tikai cilvēku pārvietošanās, bet preču kustība turpinās, iemesla veidot nopietnus kādu ražošanas līdzekļu uzkrājumus nav. Tikš iesaldēta nauda, bet precī, iespējams, nemaz nevajadzēs. To izdarīt arī nav vienkārši. Jo, piemēram, pat viena ražotāja tehnika it tik daudzveidīga, ka kādas rezerves daļas iepirkt būtu sarežģīti. Nav taču zināms, kas var salūzt. Tāpat lopkopībai nepieciešamās zāles, sperma, dezinfekcijas līdzekļi, salvetes un citas lietas patlaban valsti ir ievestas pietiekamā daudzumā. Minerālmēsli lielākajai daļai lauksaimnieku jau sagādāti un daļa jau nosēta. Ar augu aizsardzības līdzekļiem ir sarežģītāk. Ir daļa līdzekļu, kurus lieto katru sezonu, bet ir daļa, ko lieto atbilstoši augšanas apstākļiem un kukaiņu izplatībai. To, kāds būs gads, iepriekš nevar paredzēt, un arī tiem nopietnus krājumus nevar veidot.

Labā lieta ir tā, ka būtiski ir pazeminājusies dīzeļdegvielas cena. Degviela ir ļoti nozīmīgs resurss lauksaimniecības un pārtikas biznesā. Šis ir tas punkts, kas nopietni var samazināt produkcijas pašizmaksu. Tāpat lauksaimnieki kļūs cienījamāki darba devēji. Darbinieki neprasis algas pielikumus un nedraudēs ar aiziešanu, jo citur darba var nebūt vispār.

– Kas notiks ar inflāciju, un kā tā ietekmēs lauku saimniekus?

– Arī par inflāciju grūti izteikt prognozes. Pēc iepriekšējās krīzes tika prognozēta inflācija, jo nauda tika drukāta, bet prognozētās inflācijas nebija. Valdības cenšas ierēģināt naudu daudzās jomās, bet pagaidām nekas pašplūsmā nav atstāts.

Neraugoties uz visu sliktu, kas nāk līdz Covid-19, ir arī viena labā lieta, no kā iegūstam visi. Tā ir vīrusa ietekme uz vidi. Venēcijas ūdeņi kļuvuši tirkizilli, tiek fiksēts mazāks gaisa piesārņojums lielajās pilsētās, jo mazāk kaitīgo gāzu emisiju. Bet lauksaimnieki turpina strādāt. Tas apliecina to, ka lauksaimniecība nav galvenā vidi piesārņojošā nozare. Turklāt viņi ražo mums visiem nepieciešamo pārtiku. Tas gan nenozīmē, ka lauksaimniekiem nav jādomā par to, kā atstāt mazāku ietekmi uz vidi. Bet nevajag visu citu neizdarības vai vēlmi turpināt pa vecam norakstīt uz lauksaimniecību. Tagad ir tīras zilas debesis bez lidmašīnu baltajām strīpām. Varbūt nav jāvadā pudeles ar ūdeni no viena kontinenta uz otru, bet dzersim savu vai vismaz kaimiņvalsts ūdeni? Varbūt nekļūsim par modes upuriem un katru sezonu nepirksim jaunu sintētisko kažoku, kura ražošana un transportēšana nodara lielu un bezjēdzīgu ļaunumu? **a**